

Koordinované cezhraničné činnosti ochrany prírody pozdĺž maďarsko-slovenského úseku Dunaja
HUSK/1101/2.2.1/0133

20

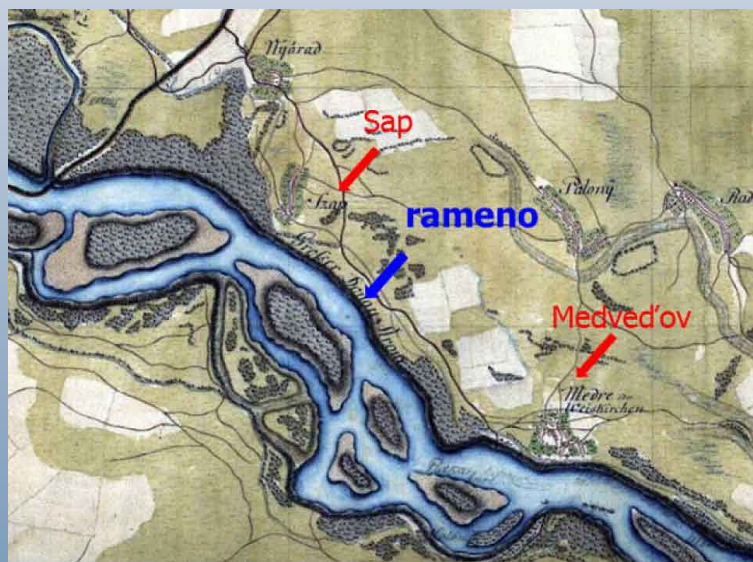
Medveďovské rameno

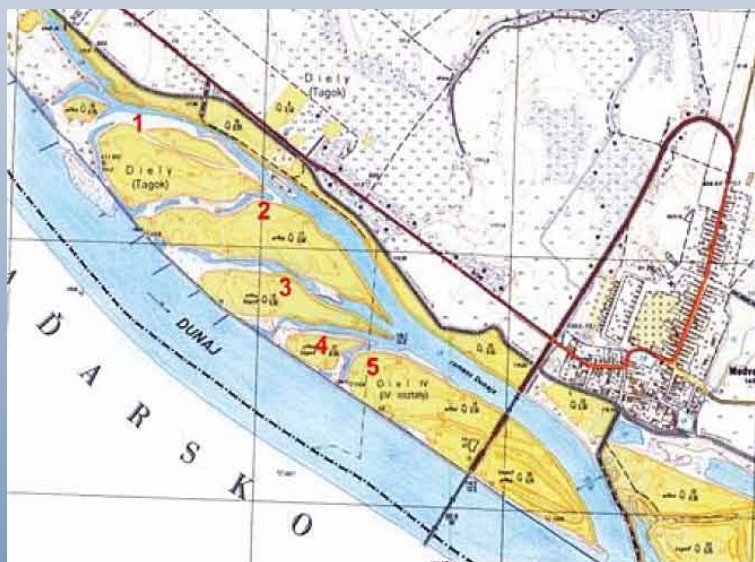
Ústie Medveďovského ramena

Medveďovské rameno, kedysi aj hlavné koryto Dunaja, sa nachádza medzi obcami Sap a Medveďov (rkm 1809 až 1805,5). Je súčasťou vnútrozemskej delty Dunaja tvorenej v minulosti spleťou ramien, z ktorých časť bola prietočných – priamo spojených s hlavným korytom Dunaja. Takéto ramená vytvárali vhodné podmienky pre mnohé dunajské druhy rýb nachádzajúce tu miesto pre rozmnožovanie. Pomalšie tečúca voda, dostatok úkrytov a potravy vytvárali priaznivé prostredie pre vývoj mladých rýb. Bočné ramená Dunaja, ktoré v minulosti komunikovali s hlavným tokom na vtoku aj výtoku, boli v súvislosti s regulačnými opatreniami najprv zaslepené, neskôr zväčša úplne oddelené od hlavného koryta. Podobný osud stretol aj Medveďovské rameno – kedysi mohutné prúdiace bočné rameno Dunaja (historicky obr. 1), do ktorého sa dostávala dunajská voda až piatimi vtokmi pri obci Sap (obr. 2). Tie vytvárali spleť menších ramien oddeľujúcich ostrovy s pravou dunajskou divočinou.

Po viacerých regulačných opatreniach bolo rameno od Dunaja umelo oddelené, čo viedlo k postupnej degradácii vtokových úsekov ako aj k usádzaniu jemnozrnných sedimentov v ramene. Dôsledkom zásahov do prirodzenej dynamiky toku bolo zhoršenie kvality

1. Medveďovské rameno v 18. storočí

2. Pôvodné vtoky do Medveďovského ramena (označené číslicami)

Medveďovské rameno

vody – predovšetkým v letných mesiacoch dochádzalo k prehrievaniu stojatej vody v ramene, zníženie obsahu kyslíka a následným hnilobným procesom. Jemný sediment usadený v ramene bol tiež príčinou zníženia množstva vody presakujúcej z ramena do okolitých zásobární podzemnej vody. Zmena ekologických podmienok v ramene negatívne ovplyvnila rôzne druhy živočíchov – postihnuté boli vodné živočíchové vrátane mnohých dunajských druhov rýb, ktoré prišli o svoje prirodzené neresiská. Strata dynamiky mala za následok rýchlu degradáciu hniezdisk aj potravných biotopov mnohých druhov vtákov.

Po desaťročiach postupného zhoršovania stavu ramena a okolitých biotopov bolo v decembri 2012 Medveďovské rameno oživené prúdiacou vodou z Dunaja. Vďaka spolupráci ochranárov z Bratislavského regionálneho ochranárskeho združenia (BROZ), vodohospodárov a odborníkov z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského sa v rámci medzinárodného projektu LIFE Ochrana vtáctva Podunajska podporeného EK a MŽP SR podarilo otvoriť jeden z vtokov do ramena (rkm 1808; obr. 3-4), čím došlo k opätovnému prepojeniu Medveďovského ramena a Dunaja. Takmer stojatá voda ramena začala vďaka revitalizačným opatreniam opäť prúdiť, prinášať živiny, potrebný kyslík a postupne čistiť sedimentmi zanesené koryto ramena. Pozitívny efekt opatrenia sa prejavil i aj u suchozemských živočíchov, ktoré sú na pôvodné dunajské biotopy viazané hniezdením alebo potravou. Vďaka obnovení dynamiky toku došlo v priebehu niekoľkých mesiacov k obnove 2 špecifických a súčasne mimoriadne ohrozených riečnych biotopov – prirodzených kolmých brehov na jednej strane a štrkových lavíc na strane druhej. Pozitívne zmeny takmer okamžite využili viaceré ohrozené druhy vtákov. V obnovených kolmých brehoch zahniezdil rybárik riečny (*Alcedo atthis*) a štrkové lavice, ako aj okrajové plytčiny osídlili mnohé vzácne druhy vrátane bociana čierneho (*Ciconia nigra*) pre hľadanie potravy v tejto oblasti.

Sprietochnené Medveďovské rameno (jún 2013)

3-4. Práce na obnove vtoku do Medveďovského ramena (december 2012)